

Lectio sexta

LXIII

Dū militē null⁹ opinor ut mortale accusabit. Ita in om̄i fere p̄cepto regire est. ¶ Exhibe elicit euidentis necessitas virtutis illi⁹ quam Aristo. ep̄ikeiam. H̄ est interptatiā legum appellat. Lui⁹ est considerare nō nude se p̄ceptū sed circūstantias oēs p̄icularit̄ ip̄sum vestientes. ¶ Ex hoc p̄seq̄nter habet modus cōcordandi rigorē iusticie atq; seueritatem discipline / cū lenitate misericordie et favorabilis indulgētie. Immo sic necesse est vt in om̄i actu nro ad alterutru cātem⁹ domino misericordiāt iudiciū. Alioqñ iusticia in iniq̄tate / seueritas in crudelitatē suerte ref. quēadmodū si q̄s p̄uulū suū filiū dāna reuellet ad carceres. quia puerili ira motus m̄rem p̄cessit. Ita de ebrio aut fatuo aut i aduertente q̄s nō agnoscat hāc penā esse iustissimā quā in aliū ḡndēū sobriū t deliberačū liceret inferre. Quare p̄cludit q̄ p̄ceptū si sub p̄ma latitudine explicata cogite aliter obligat q̄s sub secūda. ¶ Et hec distinctio concordat doctorēs i hac materia. vtū tur enī p̄cepto fm̄ p̄ma latitudinē illi⁹ q̄ dicunt veniale nō esse ḥ p̄ceptū sed ip̄m p̄patū. Alijs placet nomē p̄cepti ad scđam latitudinē extēdere. cui⁹ rectitudo straria ē cui libet obliktati veniali. Et q̄ dēre p̄stat discolū esse p̄tinaci animositate de verbis contendere. ¶ Fortē p̄fusio t hec apparet cōtrouersia doctorū vitare ampli⁹ si suū cui libet latitudini nomē appropriarem⁹. vocates p̄ma latitudinē p̄ceptum t phibitōem. Scđa aut̄ latitudō mandatū v̄l statutum v̄l ordinatio v̄l monitio dicere. Et placet nobis ampli⁹ h̄ nomē monitio. q̄r sonat vt ratio sit pugil / vt nec venialib⁹ deturpe. H̄ est qđ p̄iecturare volebam⁹ dū imaginabatur qndam legē mediā inter p̄ceptū t scđiū / que pl̄ ligat q̄s scđiū / t minus q̄s p̄ceptū. tanq̄ si dicercm⁹ in om̄i politia illaz legem dūtaret esse p̄ceptū cuius trāgressio fm̄ oēs circūstantias p̄sata extrēo mortis supplicio plectēda censem̄. Illi v̄o legi monitōis nomē appropriate daremus / cui⁹ trāgressio circūstantiis oīb⁹ p̄oderatis veniam habet. aut tp̄ale solū punitiōem demeret. ¶ Sup̄est deinceps assignare in p̄ceptis / t mādatis duas reliq̄s latitudines. minorez / t minimā / p̄formādo fm̄onē ad p̄missa. q̄s uis nō v̄sc̄q̄s loquēdi p̄petas iudicio ml̄tor̄ suabif. At si res placet satis ē. ¶ Est ita q̄s tercia latitudō p̄lectens nō solū dupli- cem p̄iorē rectitudinē iusticie. sed parit fi-

nis consecutōez. aut meriti ratōez. hoc est si volumus cōsequi finē nostr̄ vel meriti nos vt taliter agam⁹ necesse ē. Isto mō act⁹ boni sola bonitate morali t q̄ non p̄cedunt ex charitate q̄uis sunt infra p̄mā t secūdā latitudinē rectitudis prioris. quoniā nō sunt peccata mortalia aut venialia / nihilomin⁹ q̄ p̄ eos neq̄ meremur n̄ eq̄ vitā eternā cōseq̄m̄ / dici possunt nō esse p̄formes p̄ceptis. Hanc latitudinē intendebat christus cū ait. Si vis ad vitā ingredi sua mādata. Igit̄ p̄ argumentū a ſtrio ſenu mādata nō ſeruant ſi p̄ ea nō ingrediamur ad vitā. hoc est ſi nō mereamur. Non aliter diceremus de p̄ceptis politiar̄ / q̄ ſi operātes ea nō attingāt finem t intentionē p̄ceptis. nō implent p̄cepta hoc mō / qui strictus est. Sic nec agens bene ſolū moralit̄ p̄ tpe quo non astringit ad opus excharitate. q̄d dum ad h̄ obligat iā nō bene ageret etiā moralit̄ ſi excharitate opari desisteret. Demū q̄rta latitudō omniū strictissima affignat. q̄ nō ſolum obſeruatōem ſed obſeruatōis exigit perfectōem. Hoc modo dicere videt dominus. Eſtote inq̄t p̄fecti ſicut t pater v̄l celeſtis p̄fectus eſt. Et ſi viſ p̄fectus eſte t̄c. Ad hūc intellectū ponebat Aug⁹. p̄ceptū de dilectione dei nō posſea viatorib⁹ hic ip̄leri. Tertia latitudō dici posſet cōſiliū. Quarta p̄fectio cōplementū. Quā obrē v̄tēdo noīe p̄cepti in quaduplii hac latitudinē quarū ultima ſtat velut in indiūſibili. actus q̄libet liber nō ſolū mortal aut venial. ſed q̄ eſt bonus ſola bonitate morali aut imp̄fectus in bonitate meritoria dicere a p̄cepto deuīare. nec illud implere. q̄r t̄n. act⁹ boni morali liter aut imp̄fecti meritorij / licet ſint q̄dā imp̄fectōes / deformitatiē ſarē culpabili. n̄ habet v̄ſus eos dicere eē ſtra p̄ceptū. Quoniam in ſup̄ p̄ctā venialia neq̄q̄ tollūt amici- ciā dei. nec inducūt mortē eternā / v̄ſus ſuit ſumior doctor̄ dicere ea non contra ſed p̄ter p̄ceptū / quāq̄ alius modus loq̄ndi tolerabilis ſit / attendendo q̄ ſunt obliqui- tates quedā / iusticie / deformitates / of- fēſe / et res illicite / t monitōib⁹ ſctis aduice

Lectio sexta

¶
Ulta iā dixim⁹ / ſed p̄ magnitu- die t utilitate rei vereor ne pau- ca. verūtamen v̄tēdo iter pateſe- cimus ad v̄lteriora pergere volentibus t valentibus. Aperiuim⁹ in ſuſtrā ad

De vita spirituali anime

videndū magis a p̄ori distinctōem mortal' a veniali. Et qdē sicut voluntatis dñi nul la est ratio querēda prior. sic de duab⁹ offens⁹ cur istā velit carere venia / et alteri veniaz p̄stare/nō possim⁹ ab alio p̄ori q̄s a voluntate dñia rectissime iudicare sumere ratōes. Lui autē placuerit curiosior in h̄ p̄scrutatō legat braguardinū in summa p̄tra pelagianos. Porro iuxta h̄uānam ratiōem / et equitatē ciuilis / et apud nos politie (qua ratio et eōtas exemplar suū a deo trahunt) deduci mus aliquē actū esse dignū morti extermi nativę. quia de p̄ se est dissolutiū amicicie legalis. aut illius q̄ est sui p̄p̄ius ad p̄ncipez suū aut aliorū cum seipso. vclipoz ad inuicem / et ad p̄nicipē. vt est crīmē lese maiestati. vt est seditio / et scisma. et ciuiū crudelis dissipatio / et heretum dogmatizatio cū silibus. Dū vero tal' amicicie legal' ordo nexusq; solūmodo turbat paulisp̄ per aliquē actū aut tenuiter impedit/ aut habz circūstātias ali quas excusantes. tūc iudicio n̄rō illi actui sola debet ciuilis punitio tpalissq;. Sic enī natura abiecta se penit⁹ q̄ sui p̄p̄i⁹ destruenda essent. alia cōpescit moderat⁹ et corrigit. ita corpus mysticū politie resecat ex toto p̄tes putridas / et stagiosa pnicie nocituras alijs saniorib⁹. Egris vō p̄tib⁹ / nō tū vsc⁹ quaq; corrupt⁹ medeſ leniorib⁹ penaꝝ feramētis atq; cauterijs. neq; pari punitōne vtiſ apud cū qui leuib⁹ verbis iniuriaſ p̄ximo / et q̄ occisor ipius ē. Ita nō pmitit recta ratio vt p̄ qbusq; noxys et leui ſtituti onū trāſgressiōe pſſit a ſupiorib⁹ ſtatui pena mortis. qnto min⁹ ipi pſſunt aut debet imponere reatū mortis etne ex fruol' cauſ et ex qualibet violatōe cōſtitutionū ſuariꝝ quaq; multas aboleri pl⁹ haberet vtilitatis q̄s nocumēti. Hic opinat⁹ est vñq; ex docto rib⁹ q̄ p furto ſimplici non est aliq; morte plectēdus. quoniā dñs q̄ dedit hanc legē. Nō occides. nō exceperit in ſua lege rigoris et talionis caſuz ſurri ſimplicis. qnto min⁹ hoc in lege mititatis. Ita fat⁹ eff⁹ plat⁹ q̄ p̄ ſuilibidine aut motu capiſ ſe putaret habere p̄atem mox excōicandi aliquē. Quāuis de p̄mo caſu poffit haberi rō ſufficiens exceptiois ab hac lege. Nō occides. dū furtu nimis et nimis invaleſceret in politib⁹ / ſi nō tali rigore punireſ. quēadmodū de falso monetarijs dicunt. Eſt enī lex dei et nature ut auferat malū de medio n̄rī ſi corp⁹ tortū mysticū nimis inficere aut p̄dere formido

sit. Expedit opīnor q̄ p̄ticularia mag⁹ eru. L diūt ad eadē dēſcēdere nō q̄deꝝ ad oia. hoc enī quis facere ſperaret. ſed v̄l ad pauca ex qbus poterit iuxta vniuersales regulas antedictas assumi de reliq; ſecuriori facilitate iudiciū. Dicam⁹ igitur q̄ nō ois profi tens legē euangelicā / et ad obſeruatōem ſui ſeobligans peccat mortaliter in omni trans gressiōe cuiuscūq; p̄tent in eadē lege. Hoc prius deducebat in antiq; lege / et equalit̄ eſt de noua. Hui⁹ ratio eſt / quoniā in lege antiq; et noua multe ſunt traditōes que qnq; p̄cepta / qnq; mandata / qnq; iuſtificatiōnes. qnq; leges diuine nominant̄. quaz tūliq; ſunt p̄cepta ſtricto nomiſ ſm p̄m latitudi nez. Alie ſunt monitōes bone / iuxta ſecūdā latitudinē. Alie ſunt confilia. Alie p̄fumata iuſticia. Non eſt aut̄ par trāſgressio in p̄mis / et in trib⁹ reliq; . Q; ſi q̄s dicere voluerit q̄ p̄fitens xpianā religionē i baptismo / et ad ei⁹ obſeruatōem ſemet aſtrīgēs / nō intendit ſe obligare niſi ad illa que cadūt ſub p̄cepto p̄p̄e dicto. Reliqua vō obſeruabit put mandat̄. monitōes ſez ut monitōes. confilia ut confilia. et ita de p̄fumata iuſticia. Talis itaq; ſic loquēs cōuenit̄ re nobiscū. Non enī aliđ dicimus intelligēdum fuſſe apud antiquos iudeos dū ſub voto et pefſione et anathematizatiōne iurabāt exp̄ſſe et publice ſe oia obſeruatuſ ſq̄ lex mādabat. H̄ eſt q̄ legislator de mandare et q̄līter mandare volebat. Quis enī tūc vel modo poſſet abſq; maniſta temeritate iurare q̄ nunq; peccaret v̄eialiter. q̄ a nullo ſilio euāgelico recederet. q̄ pfecta in omnib⁹ iuſticiaz ſequereſ. Non minor eſſet temeritas oia ac cīpe pro p̄ceptis p̄prie dictis que lex euā gelica cōtinet et que p̄felli ſumus. Sic enī omnis ebrietas. ois crapula. ois cura ſeculi. omne verbū ociosum. omne mendaciū. omnis vanā gloriatio. et ſollicitudo pro ſēporalib⁹ et talia ſine nūero fieri non poſſent abſq; p̄iurio et p̄uaricatiōne p̄fessionis ſue. Adhucimus ſubinde q̄ i nulla religiōe qn tumicūq; voto firmata cadit obligatio ſub pena peccati mortal' ad omnia ſeruanda q̄ i regula cōtinēti. Oppoſitū aſſerentes p̄ha riſaſca p̄ſumptōne delirarēt. qui traditio nes ſuas pl⁹ q̄s legē euāgelicā obligare defēderent. Itaq; ſi in euāgelica lege quēdā mandant̄ ſub quadruplici latitudinere cititudinis p̄ecepſita / nullus mirabitur ſi sancti patres ad exemplar illi⁹ legis multa

Lectio sexta

LXIII

statuerūt non sub rigore precepti p̄prie dīcti sed quedam ut monitōnes. quedam ut consilia. quedā ut pfectōnes. Quis nesciat plures esse institutōes in q̄libz religiōe imo et politia/que magis sunt ad qndā decen- tia et honestatē ad pfectōis inductōem q̄ ad necessitatē. Lui⁹ ponit exemplū magi- ster Nicolaus de lyra sup illud Matth. xv. Hō lotis manibz māducare r̄c. De hoc ge- neresunt fere oēs institutōes regulares i re- ligionibz. ut de silentio tenēdo. de disciplina in clauistro. in mēsa. in capitulo suāda. et ge- neraliter de omnibz pceptis que Bern. fa- ctitia nomiauit. ¶ Uerū arguat ita aliquis Omnis violās iuramētū aut votū peccat mortaliter. Nam q̄ negat omne piuriū eē mortiferū sed Johānes monach⁹ iurauit. et votū hec et hec oia seruare q̄ sunt in regu- la. nō enī fecit exceptiōem. sicut nec cū iura- uit et votū in omnibz obediēre suis superioribz. Igit in omni trāsgressiōe hmōi voti et iuramentū obediētie peccat mortaliter. Propterēa loquela ei⁹ in clauistro erit mortalis. Inobediētia similitē cuicūq̄ mandato sibi p abbatē facto. Alioquin qd adderet sup se- cularēs pfectio regularis. ¶ Rursus si secu- laris votet v̄l iurat q̄ ibit cras pegre ad no- strā dominā. aut q̄ die mercurij abstinebit a carnibz. aut aliqd hmōi p̄us indifferens. si trāsgrediās v̄ltra. nōne criminaliter dicere- bit. Nōne fractōis voti re⁹ tenebit. Lui⁹ n̄ similitē religiosus in votis regule sue. ¶ Re- spondem⁹ ad hec p̄mo dicentes. q̄ sic in p- ceptis ita in votis et iuramētis et obediētia q̄duplicē latitudinē rectitudis fas est assi- gnare. et pinde aliq̄ impletio iuramēti erit de necessitate. aliq̄ de cōgruitate. aliq̄ de cō- silio. aliq̄ de pfectiōe. similitē de voto et obe- dientia. Et qdem de obedientia p̄mūis est apud doctores talis distictio. ut aliqua sit de necessitate. aliqua de pfectiōe. Conseque- diceret non oēm iuramēti aut voti aut obe- diētiae trāsgressionē esse mortaliter. imo nec venialiter culpabilē. licet semp imperfectam. Sicut e religione dicim⁹ nihil esse adeo cō- silii quin in casu cadat in pceptū. imo ad pparatiōes animi semp ligat. ¶ si q̄s ab horret hunc respōsiōis modū accipiat alte- rum. sciat tamē veriusq̄ silem esse in re sen- tentiam. Juramentū ḡ et votū nunq̄ ita pferuntur absolute qn interpretationes. cōdi- tiōes. glosas. et ciuiles intelligentias susci- piant. et sapiens epicikes iudicabit. hoc iā

sup dixisse meminim⁹. nec desint iura ad B. Cum enī finis omnis legis sit charitas fm apostolū. Lū pterea religiōes et autoritates prelatorū date sunt ad edificatōem. nō ad subversionē et illaqueatiōez fidelū seq̄ eis summittentiū. quis audeat dicere vel cogi- tare q̄ sancti viri sp̄sancto pleni supra u- gum christi suave et facilitatē legis sue adi- cere voluerit onus grāde tot et taliū consti- tutionū sub obligatōne pari ad precepta pure diuina. hoc est sub reatu damnatiōnis eterne. ¶ Hoc se baculo responsiōis mebaet olim dñs Petrus abbas cluniacēsis i ep̄i- stola missa ad sanctū Bernardū. vbi dediz- cit omnē regularē institutionē iuviolatam manere quantūq̄ mutet. dum charitatē lex et regula in his que fiūt custodit. Quā- obrem elus carniū et usus pelliciorū et alio- rū huīusmodi. quibus licet regularis insti- tutōnis superficies aduersari videtur. eidem consonat in casu charitatis et necessitatis. Lui⁹ simile in libello de pcep. et dispēn. di- cit Bern. q̄ vbiq̄ regulariter viuit vbi cō- suetudies laudabiles p tempore et loco ob- seruant. Ita ex his ego videam pcludēdū q̄ aliquādo monach⁹ abstinenē a carnalibz dum scrupulosus obseruator regule videri vult. erit eiusdē violator. et hoc si tanq̄ sin- gularis ferus turbet alios et quasi reos sue abstinentie putativa sanctitate cōdēnet. q̄s magistra charitas aut charitatis comes ne cessitas. aut cōsuetudo laudabilis per sup̄- ores tolerata vel imposta excusat absolvit. q̄s. Sed heu rarus valde casus talis. vti- nā crebrior nō esset trāsgressio per excessu- q̄s per diminutū. ¶ Propterēa nō diximus ea que dixim⁹ ad laxandū frena luxurie. gu- le. et inobediētie nō ad dissoluendū rigore regularis discipline. nō ad habendū rela- men malicie libertatē. scorsum a nobis hoc sacrilegiū. Sed q̄ interīm querim⁹ iuvi- stigare quoisq̄ et quātū obligatio regula- ris extendit. ne vitare cupiētes scillam ni- mie laxatiōis. precipitē nos et alios in caribdū false et austere obligatōnis. quo- niam displicer infidelis et stulta promissio. Infidel' si nō implet. stulta si dīcretōe non salit. ¶ Predicabam aliquando peccato- res non obligari statim ad cōfitendū post peccatum. sed certis temporibz / ut semel ē anno et in articulo mortis. et dum suscipie- dum est sacramentum. quāq̄ confessio cre- brier proficeret. Inculpatus super hoc ab

De vita spirituali anime

aliquibus quasi laxare habendas peccatisbus
Respondeo primo quod deo non indigebat meo me-
dacio ad querendum cito preciores. Deinde
addidi. quid proficeret inquit. immo quod non obes-
set generare conscientias erroneas apud popu-
lum. quia nec illis se formarent magis quam
pus eundo ad confessionem. et ita peccaret. nec
ad grammaticam nisi in confessione sed dispo-
neretur. quoniam hoc posse desperarat. Ita dum
sanare vulnera false putaret. ego vero illa lace-
rare et augerare. Denique iusto strictior conscientia
quandoque nocet amplius quam laxior. Et quod
Gregorius ait. Bonorum mentium esse illuc agnoscere
culpam ubi non est. Glosatur agnoscere. id est cognoscere. ex exemplo Job qui verebat

D^{icitur} omnes actus suos. Ex predictis deinceps
ad alia clarescit responsio. Fatalemur itaque iu-
xta praefatum responsio modo quod omnis violatio
iuramenti et voti et obedientie mortaliter existit
ut in maiore sumatur. sed minorum negamus quod
iuramenti et voti cadat isto modo super omnia quae
regula continentur. Supradictum quod igitur cadit et su-
per quod non tu forsitan inquis. Accipe regulam gene-
ralem super sola precepta predicta. Hoc est enim per
mam latitudinem considerata. cadit hoc modo vo-
tum et iuramenti primitus regulam. Plane
quod aliud proba sonat interpretatione taliter habe-
da est. tu per rectam rationem. tu propter superiorum
discretorem. tu denique per legem que maior est. le-
gem diuinam legem charitatis. Obiecties for-
tas de multis simplicibus. immo et latibus. qui
religionem intrantes et regulam audientes putant
ex intentione youere se et iurare futuros abs-
que exceptiis et conditiois adiecto omnia quae
illuc contenta sunt. Rendemus quod si humiles
sunt sicut esse debet non ita adherent sensui suo
quam explicite vel implicite acti vel habitu pa-
rari sint stare in talibus ad interpretationem et in-
dicium prudentiorum. Propreca sicut in adora-
tione imaginum per ecclesiam et aliis pluribus sim-
plicitas aliquip errat quos tamē saluat pia fi-
des et intentio saltus generaliter faciendo ea et non
aliter quam per gloriam ecclesia tenet. Non secundum istis
existimandum puto. et ita ita superius respondi-
sem memoramus de iuramentis factis in uni-
uersitatibus et collegiis. que ab hominum meo
ria nunquam implera sunt. ita dicimus (ne repe-
tere nos opteat) de oibz statutis collegiorum/
universitatibus et capitulorum cum dicitur alicui
Tu iuras fuisse inuiolabilitate tua statuta in
una/puilegia/libertates/obuetudes laudabi-
les. nec ipsis quolibet contraire clam vel occul-
te/directe vel indirecte. et obedies tali vel ta-

li superiori tuo in oibz licitis et honestis. De
hinc particularia leguntur quoque non est numerus.
Quod horredum onus quam intolerabile sarcina
angelicis etiam humeris formidanda. Quod iu-
gum plus quam ferreum. Quod laqueum quem intras nullus
euadit. si sic accipiat tale iuramentum ut nu-
da proba sonat. et si nulla interpretatione mitigatur.
sed non ita est. mitigatur plane. Alioquin propter ita
dicta nullus fere intrat austerioritate religionem
exempli gratia quam universitate parisiensem. At
tentio quod opinio probabilis tenet non minus ob-
ligare iuramentum quam votum. Logimur ergo
certa ratio tale iuramentum interpretari civiliter
Aut in illo quodam latitudines statuere modo
scilicet superdictio in precedenti lectio. Est autem
interpretatio hec aut silis quod iuratas servabit ea
sicut a legislatoribus ordinata sunt et ordinari
debuerunt. utputa precepta proprie dicta ut prece-
pta monitores sicut monitores. Silia sic co-
silium. quod insuper obediatur in omnibus licitis et ho-
nestis superiori suo. Clerbi causa sit ille rector.
obediatur inquit in eis que ad officium rectoris
spectat. et quod per utilitatem manifesta politie cui
pert sibi precepit. fuit institutio et obuetudines
laudabiles eiusdem politie. et nisi valeat
legitima excusatione vel exceptione se tueri.
Ut quia plus aliis gratis oneratur. aut quod ab
aliis urgentioribus impeditur. Quod si non possit
ita iuratas docere sufficienter obtemperando
legitimo ille quodcumque puniet per rectorum civilitate
inobedientiam. Letez deo quod cor intuetur eundem li-
berabit. Deinde potest quod non omnime ipsius fie-
ri generaliter per iuramentum et sub omni pena
ut fuit nunc passim conuocationes generales
universitatis obligat semper sic vocatos et iurato-
ros ad mortale perire dum omittunt. Si
quis aliter dicendum putauerit videat quid dicat.
Ego interim sic dici posse opinor in hu-
militate mea paratus ad correctionem. Per
terum quod arguit de votis particularibus seculari-
um. dissimilitudinem habet ad vota communia
tum. quoniam vota in communibz interpretatione sunt
magis ad intentiorem communem quam illuc habent
aut huiusmodi quam ad particularis intentiois votis.
Claves autem particularis in respectu sicut est au-
tor iuramenti. ita est superius interpretator ex inten-
tione propria. quis intentio si sit palam erronea
aut stulta. peccat certe. nec ad voti ligat im-
pletionem. immo quod superioris autoritati semper
reserueretur. habet usus generaliter ecclesie. Alio-
quin nunquam presumetur vota subditorum. sic
mutare dispensare relaxare. Denique queritur.
ad quid proficiet institutio regularis?

quasi videlicet nulla possit esse salubritas iustificationum quilibet. nisi transgressores earum horredissima morte mox afficiat multe et perdat. qui postea nullum sit dare mediū inter pccatum morale et meritum / quasi postremo sancti p̄ies ut Aug⁹. Benedict⁹ et alij voluerint esse mordarij (ut vulgo dicit) aiaz suorum et filiorum necatores principiosissimi / non prius nimores. dum postea quoniam dico statuere filios regni fecerunt eos gehennē filios / non iam in duplo sed millesimō magis quam p⁹. Quid si hoc sentire nefas est. nefas utique erit dicere quā mandatorū dei ipsi non facilius est efficeri sed vndeque spinis horrentibus et laqueis ac p̄cipiatis in inferna mergentibus oppleniuntur. Voluerunt et postitūtēs suas non habere robur par ad legē dei obligatiū pure perceptiū. quoniam nec deus habet de omni lege sua voluntate. Voluerunt insuper suas institutōes in quā addūt ad p̄cepta dei explicite accipi / vel ut monitōes salutares vel ut cōsilia vel ut mandata temporaliter penalia. quo transgressio aut nullus aut brevis discipline temporaliter obnoxia esset. Quis nesciat eos non nescisse dādū esse timori dei locū. et non totū humano paucorū. intra scilicet sapientis. Quid insuper p̄ timorem declinat omnis a malo. Ita ut fructuosi quā terrore puniēt viri. quā et hic terror non nullus utilis est sed nemis. Quis rursus abnegaverit tales p̄ses spūscitō plenos Benedictus Augustinus / ceterosque non fructuosissimū ea quā recta sunt quā eorum successores loget in paris autoritas arcis sanctitatis statuisse. Cōstat autem nouissime ī in multis religiōibus expresso ut boī cautū ēē ut vocens regulā nullā transgressiōe cutiusuis humane sue institutōes re sit ad normam / sed tamen ad disciplinā ordinis constitutā. Hoc videlicet utile esse diuinum Augustin⁹ et sapientissimum non vidit. et habet cognoverūt. Non ita est. Hoc plane vidit et sensit Aug⁹. hoc Benedictus. hoc alij sanctorū patrū. Et quia sufficiēter ex recta rōe / et legē diuina / et modo traditōis sic interpretandā esse regulā suā p̄sumebat ex p̄ssimē hac non vidi sunt. quā tamen istis diebus p̄pet sc̄rupulosos et simplices utile esse non negam. Velle nobis dicerē auctiores illi religionū cōsores si quis sit aliis ab Augustino. Ecce iubet pater ut non loquimur in claustro. ut in gestib⁹ corporis nos p̄positos. ut in nutib⁹ oclorū nos castos habeamus. Vis neigit ut quis sit traria hoz fecerit quā aliquide et christi libertate licerent. ille sit re causa

pitalis criminis. vis ut infernali cōne mortis supplicio tradat. Nonni māsuetudinē animi tui p̄fissime pater Augustinus. nonni prudenter discretōes tuā. quā audire mihi videoz respōdentē. et cū quodā horrore animi ac fricatōes facieū dicentē. Absit hoc oī fīlū. qui vos iudicat dñs ē. Ego interim quā salubre est dī monitū vel scilicet. Ego si illis transgressi cognouero / disciplina regule erit super vos que vos liberabit. Itaque volo ad suave ingū xp̄i teneriores vos adhuc quāsi iūnenes assūsecerē necare. erudire non poteris. Hec enim tali viro digna responsio Proinde ne quā scrupulositys hereat quā radicit extirpet. queram a nobis p̄p̄. quid addit obligatio regularis ad clarissimū finitatem. cui fūre summa ingenuitas ē / libertas et regnū. Ne quis etiā existimet velle nos culparē redisciplinā laudādo libertatē. Addit. affirmamus. hec regularis institutio mīlītūm per omnē modū. Prīo quā ad penā ab ordīne aurē supiore tata rā religiosus transgressor etiā iūnitus līcīte cogi potest. non ita secularis. Habet hec rō locū ī omni obligatōe politica. utputa in iūniversityate parisiensi. Siqui de cogi p̄t suis iurāt ad multa facienda. et si non sub pena peccati mortalī in oīb⁹ que iūrasse videat. sub penā tamē p̄ iūniversityē instigendis usq; ad priuatōem et resētōem inclusione. usq; etiā ad penas quā dantur p̄iuris. quā ille apud deū nullū p̄iuriū re habet. Porro et si foret hoc absq; culpa sua criminali non tamē absq; causa. ipse ideo nec cōqueri neq; murmurare et obniti debet. Hoc maxime verū est in politiā quo transgressiōē immediatā est bñ regulare homines in vita ciuiliz politica. ī eis sc̄z quā vite huic corpalī defūit si finis est temporalis. Et nonne mediū agēs aut ordinās ad illū finē ut talē est / esse tempore debet? Propterea p̄ reatū pene eterne non obligalit p̄nceps politiā de perse et p̄p̄ ad obfūatōem legis sue / ut talē ē. Sed ī saeramentib⁹ et diuinis exercitib⁹ pl̄ habet scrupulositys / sicut ad finē iūpmū directi et immediati ordīt. quāq; mīta sint in eis pl̄ monitoria quā p̄cepta. sicut in religiōsis. Ampli sc̄do si religiosus p̄cepserit regulā suā. et sui superioris autoritatē. etiā in his que appellamō monitoria. et p̄ q̄b⁹ sola disciplina ordinis statuta / aut superior est arbitrio derelicta. ille peccat gravior. quā et monitū detenit ait Bern⁹. et remedū. Quid aut sit p̄temheresup̄ docim⁹. Itaque si passum

De vita spirituali anime

et absq; p̄tento q̄slibet ignorātie vel fragilitatis vel importūtis velo. sed p̄ sola libidinē trās grediēdi que monita sunt. religiosus effrenis est ad oīa velut vñ ex secularib;. palā ē q̄ p̄fēnit. p̄fertim si sup̄ his ip̄e addiderit p̄tinaciā q̄ recuset disciplinā. Sic accipiendo reor illud Berñ. et alioꝝ p̄mūnter dicentū talia esse criminalia si cōtemnāt. vel si fiant ex cōtemptu. Larēt autē h̄ cōceptu q̄ ex fragilitate hūana vel q̄dam leui curiositate frāgunt silentiū. aut talia agūt opposuta bis que monita sunt. Uel sīm Ber. facticia. p̄cipue q̄z parati sunt ad disciplinā ordinis. si et dū illa iuste regret ab eis p̄formiter ad regularē institutiōem et p̄suetudinem bonā i talib; obfūata. Nostꝝ ideo f̄mones sic moderamus. q̄z nō liceret abbati seueriū iusto p̄ter regulā et p̄suetudinē punire taliū monitorū trāsgressores. Multo min' in vniuersitatib; et collegiis ceterisq; politijs. nāz in talib; p̄suetudo legē facit. **I**urta h̄ videre est quali reatu p̄strigunt trāsgressores ieiuniorū ab ecclīa institutorū horaz canonicarū et festorū et silium. Et si p̄ libito p̄t p̄latus absq; p̄sensu subditoz iponere eis iuga magna festorū. aut alioꝝ exercitorū spū aliū. p̄ter manifestā vtilitatem et necessitatem cultus dei. p̄ loco et tempore. Sic absq; consensu occidētaliū nō fuissent apud suos sacerdotes interdicta m̄rimonia. Hā orientales q̄ dissenserat ip̄i ut nubāt/ licet. **I**ra de pl̄imis in q̄libet politia. **R**ursus tercio religiosus. q̄z nō sibi soli vinit sed ceterū tam bñfactorib; viuis et mortuis. q̄z p̄sorrib; et coadiutorib; suis. Reliquū ē vt ip̄e regularius viuat sub iugo q̄dā obligate euz cū ceterū. alioqñ scādalizaret suos. et ita meliū esset ei vt suspenderef mola asinaria seculariū negociorū ad collū suū. et demergeref in pfundū maris angustie et tribulatiōnis. Hec societas et hoc scādali piculū faciunt vt seduliū alioꝝ facere vel omittere teneantur. P̄ potest insup̄ astrigi. p̄ bono roti p̄mūis religiōis ad alioꝝ quesi solus essz libera mente respueret. Quid m̄ru dereligiōso quando ip̄e p̄nceps secularis p̄t q̄sdam ex subditis inuitos ad alioꝝ p̄pellere p̄ manifesta necessitate cōmūtitatis. Ita i vniuersitatibus et collegiis. Et h̄ p̄ea silentiū frāgere erit in casu scādali grāde delictū. aut silz alioꝝ talium offensorū aliuū de leuiū. dum nouicij v̄l tota religio ideturbāt. ita vt negligēdo minima ip̄e religiōis vigor paulatim decida t

et in magnis etiā totis abscedat. Uerū est itaq; qđ apud Salustiū dicit Iulij cesar. In maxima fortuna mīma est licetia. Sic i maximis viris vel ordine v̄l sc̄ritate v̄l ḡdu subleuatis tanq; positis i exempla aliorū. m̄ ulta qñq; nō licent in publico saltem. que aliude v̄l in occulto liceret. Sic forte carthusiū. absq; p̄tō mortalī i casib; multis posset v̄ti carnib; si solus h̄ possit. et si paratū est cor ei⁹ disciplic ordis subiacere. hunc tñ rōnabilitē d3 tūc cōpescere et scandali formido et alioꝝ p̄spectus. Propterea puniuntē tāta seueritate defectus q̄ fūt circa mysteria sacrorū marie in missa p̄rectando hostiā sacrosanctā et indumentis mysticō ornādo se. q̄z illuc possit negligētia surreperere venialis nō mortalib;. h̄ ita placuit sc̄dalū sedare seueritate vindicte. **Q**, si q̄s ex sacerdotib; dixerit quo pacto potuit absq; p̄sensu. p̄prio fieri. sup̄ se statutū ne m̄rimoniū iūgeret. Rñdemus q̄ neq; h̄ factū est. Sed si p̄querit imputet sibi q̄ tales statum sp̄tēdelegit. Quis cogebat eū. sed et quis cogere poterat. Nullus si nō forte ne cessitas publica. aut reuelatio diuina. aut culpa. p̄pria q̄ sic arceri merebat accessū. ante votū libertas. p̄ votū facia ē necessitas. **Q**, si dixerit itez q̄ p̄sensus mutuus viri ad feminā facit m̄rimoniū de iure naturali. Cōstitutio igit pure positiva. q̄ pacto valuit inualidare ius illud. sed neq; inquit exp̄sse q̄cēs voui. Rñdemus ad vltimū q̄ nō solū voui sed votū solēnizauit p̄ ordīsusceptōez. si nescivit sciat. Ast p̄mū turbat quodā ex doctorib; nominati Durandus. Dicimus autē exq; sic incidit q̄ ecclīa v̄l habuit hoc ex inspiratōe sp̄nisci et a quo regis. vel q̄ p̄sensus inq̄tū quodāmodo policiūtis ē subest autoritati superioris. q̄zobrē potuit ex certa necessitate phibericne fieret et inualidari si fieret. Hoc in alijs p̄sensib; politiis venditionū et emptionū palā cōstat. **S**ed ad rez nr̄az redeo. Dicimus q̄ monita salutaria sunt in religionib;. q̄bus adhibenf pene tēpales vt seruenf. Que est hec religio. opponet aliquis velle homies tū more nō filiali. s; plane seruili ad obsequiū diuinū trahere. Rñdemus q̄ nemo repēte fit summus. a timore seruili cōcipit filialis. Quin etiā timor iste seruili radicaliter est filialis et voto p̄mo qđ ex charitate supponit p̄cessisse. Ob hoc nō absurdū mihi v̄ def si dicant actus inde nullulat̄ etiā dū

Lectio sexta

LXIII

p hora solo timore discipline opulent laudabiles esse et suo proprio non carere. Ululnerat adest aliquis horret manu medici timet ceder doloribus postular ut ligetur. et si postmodum ipse ligatus reclamat et nexus excutere satagit. sanat tamen et laudatur sibi quoque sua necessitas in iocunditate vtroneam mutantur. Sunt murmurantes adhuc aliquis audire videor ex his quod potestate habere super alios et ipsi non habent subiecti gloriantur. Tu totum inquit superius rum autoritate in subditos enerwas eis super alios quod relinquis? Tu subinde magnam et liberam inobedientie viam pandis quam in tantam punitatem purificatorum artare debueras. Denique ex hoc multiloquio tuo ex inuoluto sententiaz sermonibus imperitis nihil magis quam antea docti sumus dum ad preclararia venientium est. Student quod tales sunt ex ecclesia pastores ecclie. non dominantes aut in clero sed forma facti greges et illud domini per Ezechielē improperiū. Clos cum austerritate impugnatis eis. Ille quoque Christi. Imponuit onera gavia et importabilitia et cetera. Intelligat tandem esse perceptum omnibus ut nihil addat aut diminuat ex verbis dei si se velint audiri. Audit pomo dominum in lege sua et id quod audierint tanquam perciones et interpres aliis minus instructis dependent. non sua sed dei autoritate. Ita demum quod eos spernet deus spernet eternorum mortis regnum se faciet. Ut enim in ceteris quod christi legem quaquam firmata sunt. quod pterea magis ad cunilitatem huius vite proficiunt statuunt ipi quod statuenda utiliter agnoverit. Ita quod statuta hec inquit sua sunt haberi velint quasi monstra et facticia. quorum si firmi transgressores capi non eterna multatoe plectendi sunt. Letez palogizant quod sic argumentantur. Non est pretius nisi a deo. et quicquid principium vice dei principium. quocquam iubemus in terris illud approbat deus in celo. Quia igitur percepta nostra divisa sunt et parisi ad euangelium autoritatis. Plane sic excluderet quicquam princeps etiam paganus se ipsum habere autoritatē etenim vite et mortis. Sic excluderet oīs licentias in theologia et decretris se habere potestate interpretandi sacram scripturam et iura. non solu scholastice sed et doctrinaliter. sed et applica autoritate. Sic libri oīs ab ecclesia approbati omnes essent articuli fideli sicut biblia. Patemur itaque datam placitum et principib⁹ pratem a deo. sed refert qualiter et quem. Docet nos exempla posita licetudo in theologia et decretis. dicit a papā autoritas. quilibet autoritas exponendi et interpretandi sa-

crā scripturā. non tamen ut expositio illa sit autoritas applica sed est declaratio quodā magistralis et scholastica Libros scitorum approbat ecclesia. non tam ut robur autoritatis teneat par ad ecclesiam sed ut sciant in multis esse utiles ad edificationem. Non secundum est in pposito. Prelati siquidem et principes habent autoritatem a deo regedi populu suu per leges et instituta ultra leges diuinis inspiratas. non quod leges sue et institutioes ceseende sint diuine. sed recipiendae sunt ut salubria monita nec leviter contemnda. Alioquin transgressio penalis habet non quodlibet sed quale possibile fasque est homines infligere. Propreca excludimus maiorem deberi obedientiam platis et principib⁹ in eis in quibus sunt solu velut precepta et normae. quod in illis quod suo recte licita sunt arbitrio statuenda. Exemplum manifestum est in preceptis denunciantibus populo legem regis. Nonnulli quod inculpant nos tanquam dilatorem viam inobedientie. quod insuper nihil edocemus. Mirum nil accidit. Quid enim vel dici vel scribi vel fieri potest calumna alienum. Scimus quod reprobatis etiam oīa cooptant in malum. oīa abutuntur. oīa in laicos et decipulas pedibus suis vertunt. Nihilominus sole et pluvias nullas dicet inutiles. quod ex eorum actiones cut germinant utiles plate. Ita plures inferiles pullulat nec flos vinearum ideo extermi natus est quod bufones necat. Plane malus tam laxo quam stricto fune laborat iuxta vobum flacci. Hoc est in malum suum trahit doctrinam tamquam quam strictam in moribus. Deinde multo minus admiramus dum dicunt se nihil a nostro multiloquio doceri nos noui nihil attulisse. Excusat me praefunditas materie quam Augustinus p̄spicax doctor quodā loco dicit. aut non aut vita hac vita attingibile. Consolat me pterea dictum cuiusdam hismenij a Hiero. repetitum. Mihi cecini et misis. et si nemo alter audiatur. quam de nonnullis aliter spero. Hos alios vero quam oīos mentis et corporis obvoluti crassa nubes desideriorum et fantasiarum carnaliū. quibus non schola sed dischola. vanitas non vitas placet. quos cure iuges vicioseq; confundunt. nūc expecto ut aliquid tenue. aliquid eleuatum et resolutum accipiat. non si ipsum etiam sollem digito ut aiunt. pdiderimus. Neque tamen usurpo mihi tale aliquid tradidisse quod alicui dictum non sit prius. Hoc ego potius in laude mihi deputato quod dicta scitorum et docentia que omnia est in ore et cordibus hominum meis verbis explicui et veritatis lucida sententiam quasi de quodā inuolutro sumoso disco.

Lentilogium

diū verborū feci splēdescere. dicā modestū
facere conat⁹ sum. Quod an p̄ficerim illo⁹
sit iudiciū q̄ p̄spicatores vīsus habet. tui
p̄cipue iclīte p̄ceptor⁹/cui sicut p̄fatiuncule
inītiū. ita finem hū⁹ opis dedicam⁹

Finitū est hoc opus Anno dñi
Mccccxiiij. die xv. Januarij

Lū in prologo tra-

ctatus p̄cedentis pollicitus sit cācellarius
se tres p̄tes traditurū. et nō nisi vñā absoluie
rit. nō videt ali⁹ tractatus p̄ueniēt⁹ p̄ scđa
p̄t subiūgi posse q̄ centilogiū ei⁹ de impul
sib⁹. id quod dēphēdi p̄t ex v̄bis ei⁹ q̄ legun
tur in tracta⁹ octauo sup Magnificat p̄ti
tione p̄ma circa finē. i hūc modū. Discipu
lus. Uenit in recordatōem illō scriptū tuū
p̄ sex lectōes vbi dictū ſaplī tractās. In ip
so viuim⁹ mouemur et sum⁹ / distinxisti q̄
druplicēvitā spūs. Porro de motu et statu
nō i dō p̄stolabāt alīq̄ fīmonē. Hūc adue
nit occasio loq̄ de motib⁹ impulsu⁹ bonoz
et maloz dū nūc impulsos et depulsos fusce
pit tremiscēs moriēti terra / velut in qđā
statōis serene ſinu. Mgr Lentilogiū acci
pīes ſcorſum de impulsib⁹ / cras p̄terea duz
ſuppetit hora plīma rursus me loq̄nte et te
auſcultante de bo noz p̄tra malorū angelo
rū officio q̄etus accipies.

Lētilogiū de impul

sibus m̄grī Johis d̄ gerson. cācel. parisiēn.

U

Eposuit potē

tes de ſede et exaltauit hūiles
Lentilogiū de impulsib⁹ q̄b⁹
nūc potētes deponūt. nūc
exaltanē hūiles / traditur⁹ ſum. mouet teſt⁹
nī de cātico marie. mouet et illō qđ ab ap̄lo
p̄ſitū p̄dē tractauim⁹. In deo viuim⁹ / mo
uemur et sum⁹. Dictū fuit p̄ ſex lectōes de
vita q̄druplici q̄ ad v̄bū viuim⁹. Dicem⁹
nūc i ocio de morib⁹. q̄b⁹ cognitis q̄es ci
tius inotescit / quā denotat v̄bū ſum⁹. Sic
et nauigatōe fluctuaga / venim⁹ ad portū
solidū. ſic ex p̄egrinatois ambulatōe ciuita
tis termin⁹ expensat. Loq̄mūr p̄ decades
decē verboz ſeu theoreumatū aut notulaz.
Et in p̄mis docebimus qđ ſit impulsus.

Decas prima

Impulsus nomen p̄us impositū
fuisse a motu locali tāq̄ notiori ſe

sibus / ſed trāſlatū tāq̄ ad oēs alias mota
nes. Impulsus nomē p̄ncipali⁹ ipoſitū
fuſſe motib⁹ violētis q̄ naturalib⁹. ſed ex
tendit alīq̄ etiā ad motōes et naturales et
p̄ternaturelles / aut ſupnaturelles atq̄ volū
tariaſ. Impulsus nomē cū diſtiguit pro
prie captū / cōtractum eſſe ad v̄tigine / mo
tus locales violētos. Sed extēdi ad ipos
et alios motus etiā nō locales ut dictū eſt.
quales tñ ſub tropo diſtigunt i tres. circu
larē / rectū et obliquū. Impulsus nomen
dicere large omnē motōem / cui⁹ terminus
aut p̄uatio q̄es noīaf. que duo dan⁹ itelligi
in cantico marie. Deposuit potētes de ſcēde
Depositio ad motū ſedes p̄tinet ad q̄tem
Impulsus nomē et q̄teris opposite phos
agnomisſe. q̄ allegat apl̄s dictū egregium
loq̄ns atheniesib⁹ de deo. in ip̄o viuim⁹ mo
uemur et ſum⁹. ſpectat ly ſum⁹ ad q̄tem et ſta
bilitatē. Impulsus nomē extēdi poſſe q̄
uis impropre valde ad omnē mutatōem eti
am qualis ē creatio / v̄l aer⁹ ſubita illumina
tio. Impulsus nomē extēdi poſſe h̄z ipro
priissime ad omnē opatōem quālibz intrin
ſecā et immanentē ita nō h̄re q̄tem (marie i crea
tus) oppoſitā. Sic dicerem⁹ q̄ oīs res po
ſita in loco ſuo naturali / ſe p̄mit et impellit
quodāmō in ip̄m. imo ſic dicit p̄hs q̄ deuſ
vnica opatōe ſumme delectat⁹. q̄libet in ſup
res iſto mō ppter ſuam opatōem facta eſt.
ſicut ppter ſue pfectōis p̄fuaſtōem ſi h̄z. vel
acq̄ſiōem ſi n̄ habz. Impulsus nomē ſic
extēſum ſignificare rē pfectōrē p modum
q̄teris in ſuo loco. q̄ p modū mor⁹ ad ſuum
locū nō habitū. Eſtenī impfectōis in rebus
creatis q̄ in ſuī ſlocū nō valeat imobili p̄
dere ſe locare. Solus de⁹ eſt hmōi ſicut ſo
lus eſte neceſſe / ſolus in ſeip̄o ſicut in lo
co p̄ho. nec auelli p̄t inde nec mutari. Se
cūs de q̄libet creature ad diuinā potentiaſ
oparata. Impulsus nomē ſic extēſum cō
ueniēter accipi de formatōe creaturez p di
uinā ſapientiā. que ideo oīb⁹ mobilib⁹ dici
tur mobilior. q̄ attingere a fine vſq̄ ad fine
fortiterq̄ diſponere oīa ſuavit̄ / in nūero p̄
dere et mensura p̄dicas. Impulsus nomē
ſic extēſuz cuilib⁹ creature adaptari poſſe
et eo pfectiū ſe pfectōibus ſecūdis am
plius p̄cipiant et abūdant⁹ ſuſcipiant.

Decas ſecūda

Reaturas eo plus ſuſcipe de ipul
ſu diuino quo pfectōrē ſunt p̄